

PM Rotel I + Rotel VIII (Dnr KS 2020/1336)**Ett särskilt hedersbrott (SOU 2020:57)**

Remiss från Justitiedepartementet

Remisstid den 19 januari 2021

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarråden Anna König Jerlmyr och Jan Jönsson anför följande.**Ärendet**

Regeringen beslutade den 18 juli 2019 att tillkalla en särskild utredare vars huvudsakliga uppdrag var att analysera och ta ställning till om det bör införas en särskild straffbestämmelse, med en egen brottsbeteckning, som uttryckligen tar sikte på hedersrelaterat våld och förtryck.

Utredaren bedömer att det finns ett behov av att markera ytterligare i straffsystemet att hedersrelaterat våld och förtryck är oacceptabelt och föreslår en särskild brottstyp, hedersbrott, som tar sikte på upprepade hedersrelaterade gärningar som riktar sig mot samma brottsoffer.

Stockholms stad har fått ärendet på remiss för yttrande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och socialnämnden.

Stadsledningskontoret ser positivt på utredningens förslag och menar att de skulle kunna bidra till det förebyggande arbetet i stadens skolor och socialtjänst.

Socialnämnden ser positivt på utredningens förslag och anser att den föreslagna lagstiftningen kan utgöra ett bra komplement till redan befintlig lagstiftning.

Våra synpunkter

Stockholm ska vara en jämställd stad där ingen begränsas på grund av sitt kön och där alla ska ha makten över sina egna liv. Alla typer av hedersrelaterat våld och förtryck samt social kontroll är oacceptabel och ska bekämpas med kraft.

Hedersrelaterat våld och förtryck är en stor utmaning för frihet och mänskliga rättigheter i Sverige och utgör därtill en integrationsutmaning. Den grönbåa majoriteten arbetar därför med flera olika åtgärder för att bemöta problemet och dess många olika uttryck, en ambition som tydligt återspeglas i innevarande liksom nästa års budget, samt flera av stadens andra styrdokument.

Vi ser positivt på utredningens förslag. Hedersförtryckets speciella karaktär fordrar att lagstiftningen anpassas därefter. Vi delar till fullo remissinstansernas uppfattning att förslagen skulle bidra till att utveckla socialtjänstens arbete genom att ha en normerande verkan. Flera av de mindre brottsliga gärningar, och de gärningsmän som utför dem, skulle även i större utsträckning kunna mötas med rättsliga åtgärder genom den föreslagna lagstiftningen. Det vore ett viktigt steg för att skydda brottsoffren.

I övrigt hänvisar vi till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Vi föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Stockholm den 16 december 2020

ANNA KÖNIG JERLMYR OCH JAN JÖNSSON

Bilaga

Ett särskilt hedersbrott

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådens förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden Karin Wanngård, Jan Valeskog och Kadir Kasirga (alla S) och borgarrådet Clara Lindblom (V) enligt följande.

Hedersrelaterat våld och förtryck utgör ett samhällsproblem som drabbar många barn, kvinnor och hbtq-personer i Sverige och runt om i världen. En kartläggning gjord i storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö visade att mellan 7 och 10 procent av de tillfrågade ungdomarna i årskurs nio lever med så kallade hedersnormer genom att till exempel inte själva få välja vem de ska umgås med på fritiden, vilka kläder de får ha på sig eller vem de i framtiden ska få gifta sig med. Förutom begränsningar av livsutrymme drabbas många av våld eller andra typer av bestraffningar om de inte följer familjen eller släktens normer och regler.

Det är oerhört viktigt att både stat och kommun arbetar aktivt för att fler unga och vuxna ska få den hjälp de behöver för att leva ett liv fritt från våld. Därför ställer vi oss positiva till att hedersbrott blir en särskild brottsrubricering. Det ger en ökad möjlighet att döma personer som inte utgör en nära relation till offret för upprepade hedersbrott likt frids- och kvinnofridskränkning. Vi vill dock lyfta att det krävs fördjupad kunskap kring vad som är hedersbrott och tydliga definitioner av vad som ska räknas in i definitionen av hedersbrott. Kritiker mot inrättandet av ett särskilt hedersbrott lyfter ofta att detta riskerar att bli ett brott där bara personer med utländskt påbrå döms då det finns en risk att hedersbrott enbart förknippas med personer med rötter utanför Sverige. Vi delar dessa farhågor och vill understryka vikten av att resurser avsätts så att rättsväsendet får ökad kunskap om såväl hedersbrott som antirasistiskt förhållningssätt i arbetet så att den nya brottsrubriceringen används på rätt sätt.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande gjordes av Karin Wanngård, Jan Valeskog, Kadir Kasirga och Karin Gustafsson (alla S) och Rashid Mohammed (V) med hänvisning till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Lisa Palm (Fi) med hänvisning till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Regeringen beslutade den 18 juli 2019 att tillkalla en särskild utredare vars huvudsakliga uppdrag var att analysera och ta ställning till om det bör införas en särskild straffbestämmelse, med en egen brottsbeteckning, som uttryckligen tar sikte på hedersrelaterat våld och förtryck. Utredaren skulle också lämna förslag på en sådan reglering, överväga preskriptionstiden samt lämna förslag på nödvändiga författningsändringar.

Vidare hade utredaren också i uppdrag att analysera om minimistrafvet för grov kvinnofridskränkning samt grov fridskränkning bör höjas samt analysera och överväga förändringar avseende kontaktförbud (dir 2019:43).

I betänkandet beskriver utredaren den nuvarande regleringen, gör en nordisk utblick, diskuterar begreppet hedersrelaterat våld och förtryck och dess omfattning samt går igenom utgångspunkter för en reform.

Vidare lämnar utredaren förslag om ett särskilt hedersbrott, förslag angående straffskalor och straffprocessuella frågor samt förslag gällande kontaktförbud.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och socialnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 5 november 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret är positiv till utredningens förslag om att införa ett särskilt hedersbrott som tar sikte på upprepade hedersrelaterade gärningar som riktar sig mot samma brottsoffer.

Utredningen konstaterar att det finns ett stort och ökande behov av att motverka hedersrelaterat våld och de förslag som lyfts fram siktar på samma mål som Stockholms stads vision *Möjligheternas Stockholm, Vision 2040*, om att stockholmarna lever fria från hedersrelaterat våld och förtryck. Även i *kommunfullmäktiges budget 2020* finns skrivningar om vikten av dels ett förebyggande och dels ett stödjande arbete med syfte att motverka hedersrelaterat våld och förtryck.

Stockholms stad genomförde under 2017-2018¹ en kartläggning av det hedersrelaterade våldets omfattning tillsammans med Göteborgs stad och Malmö stad. Av enkätsvaren framgår att mellan 7 och 10 procent av eleverna i årskurs 9 i Stockholms stads kommunala skolor lever med någon form av hedersnorm.

Stadsledningskontoret bedömer att denna nya normerade lagstiftning kan bidra till en utveckling av det förebyggande arbetet i stadens skolor och socialtjänst.

Slutligen ser stadsledningskontoret även positivt på utredningens förslag om att brottsutredande myndigheter lättare ska kunna få tillgång till uppgifter från sjukvården vid misstanke om brott, utan att brottsoffrets samtycke behöver inhämtas. Detta kan minska

¹ Det hedersrelaterade våldets och förtryckets uttryck och samhällets utmaningar. En kartläggning i Göteborg, Malmö och Stockholm 2017–2018

pressen på brottsoffret som inte själv behöver ta ställning till om uppgifterna ska lämnas ut eller inte och bör öka möjligheten till lagföring.

Remissen *Ett särskilt hedersbrott* (SOU 2020:57) anses besvarad med vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 17 november 2020 följande.

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen på remiss om *Ett särskilt hedersbrott* (SOU 2020:57)

Särskilt uttalande gjordes av Jackie Nylander m.fl. (V) och Karin Gustafsson m.fl. (S) enligt följande.

”Hedersrelaterat våld och förtryck utgör ett samhällsproblem som drabbar många barn, kvinnor och hbtq-personer i Sverige och runt om i världen. En kartläggning gjord i storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö visade att mellan 7 och 10 procent av tillfrågade ungdomar i årskurs nio lever med s.k. hedersnormer genom att till exempel inte själva få välja vem de ska umgås med på fritiden, vilka kläder de får ha på sig eller vem de i framtiden ska få gifta sig med. Förutom begränsningar av livsutrymme drabbas många av våld eller andra typer av bestraffningar om de inte följer familjen eller släktens normer och regler.

Det är oerhört viktigt att både stat och kommun arbetar aktivt för att fler unga och vuxna ska få den hjälp de behöver för att leva ett liv fritt från våld. Därför ställer vi oss positiva till att hedersbrott blir en särskild brottsrubricering. Det ger en ökad möjlighet att döma personer som inte utgör en nära relation till offret för upprepade hedersbrott likt frids och kvinnofridskränkning. Vi vill dock lyfta att det krävs fördjupad kunskap kring vad som är hedersbrott och tydliga definitioner av vad som ska räknas in i definitionen av hedersbrott. Kritiker mot inrättandet av ett särskilt hedersbrott lyfter ofta att detta riskerar att bli ett brott där bara personer med utländskt påbrå döms då det finns en risk att hedersbrott enbart förknippas med personer med rötter utanför Sverige. Vi delar dessa farhågor och vill understryka vikten av att resurser avsätts så att rättsväsendet får ökad kunskap om såväl hedersbrott som antirasistiskt förhållningssätt i arbetet så att den nya brottsrubriceringen används på rätt sätt.”

Ersätтарыtrande gjordes av Anna Rantala Bonnier (Fi) som instämde i det särskilda uttalandet från (V) och (S).

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 29 oktober 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget i utredningen om att en särskild brottstyp, hedersbrott, införs. Förvaltningen anser att den nya brottstypen kan utgöra ett bra komplement till den redan befintliga straffskärpningsbestämmelse avseende brott med hedersmotiv (29 kap. 2 § 10 brottsbalken) då den främst fokuserar på upprepade hedersrelaterade gärningar.

Förvaltningen anser även att det är bra att bestämmelsen hedersbrott inte ställer krav på att gärningspersonen och brottsoffret ska vara närstående i förhållande till varandra. Skrivningen skulle kunna leda till en större möjlighet för socialtjänst och övriga myndigheter att jobba mer förebyggande lokalt tillsammans med civilsamhället.

Positivt är även förslaget att brottsutredande myndigheter lättare kan få tillgång till uppgifter från sjukvården – utan att brottsoffrets samtycke behöver inhämtas – också vid utredningar om så kallade fridskränkingsbrott och det föreslagna nya hedersbrottet. Precis som det beskrivs i utredning anser förvaltningen att detta kan minska pressen på den enskilde avseende om uppgifterna ska lämnas ut eller inte.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på remissen Ett särskilt hedersbrott (SOU 2020:57).